

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023 ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους, *Ἠθικὰ Νικομάχεια*, Β1, 1-4, 1103a14-b2

Διττῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὕσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλῖνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίξη τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδέ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖ. Οὐτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιῶντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὴ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Η διανοητική αρετή αποκτάται μόνο από τη διδασκαλία.
2. Οι ηθικές αρετές υπάρχουν εκ φύσεως στον άνθρωπο.
3. Με τα παραδείγματα από τη φύση ο Αριστοτέλης αποδεικνύει το διδακτό της αρετής.
4. Ο Αριστοτέλης συνδέει την ετυμολογία των λέξεων με το περιεχόμενό τους.
5. Οι ηθικές αρετές τελειοποιούνται με τον εθισμό.

Μονάδες 10

B1. «τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν»: Ποιο είναι το περιεχόμενο των εννοιών *δύναμις* - *ἐνέργεια* (μονάδες 6) και πώς συνδέονται αυτές οι έννοιες με τα χρονικά επιρρήματα *πρότερον* - *ὕστερον*; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο ακόλουθο απόσπασμα ο Πλούταρχος αναφέρεται στον τρόπο απόκτησης της αρετής.

Γιατί το ήθος είναι πολυχρόνια συνήθεια και, αν κάποιος ονόμασε τις ηθικές αρετές εθικές (απότοκους δηλαδή του έθους, της συνήθειας) δε θα φαινόταν ότι έπεσε έξω στο χαρακτηρισμό του. Αφού αναφέρω ένα ακόμη παράδειγμα για το προκείμενο θέμα, θα απαλλαγώ να επεκταθώ περισσότερο γι' αυτά. Ο Λυκούργος, ο νομοθέτης των Λακεδαιμονίων, αφού πήρε δυο κουταβάκια από ίδιους γονείς και τα μεγάλωσε εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους, το ένα το έκανε λαίμαργο και κλεφτρόνι ενώ το άλλο ικανό να ανιχνεύει (το θήραμα) και να κυνηγά. Έπειτα, όταν οι Λακεδαιμόνιοι είχαν συγκεντρωθεί κάποτε σε ένα μέρος, «Μεγάλη βέβαια ροπή για απόκτηση της αρετής είναι, άνδρες» είπε «Λακεδαιμόνιοι, οι συνήθειες και οι εκπαιδεύσεις και οι διδασκαλίες και οι διαπαιδαγωγήσεις της ζωής και εγώ αυτά αμέσως τώρα θα σας τα καταστήσω φανερά». Έτσι, αφού έφερε μπροστά τους τα δυο κουτάβια, τα άφησε ελεύθερα, αφού έβαλε ανάμεσά τους ένα πιάτο φαγητό και ένα λαγό. Το ένα σκυλάκι έτρεχε προς το λαγό και το άλλο προς το πιάτο. Στους Λακεδαιμόνιους, που δεν είχαν καταλάβει ακόμη τι ρόλο έπαιζε αυτό και με τι σκοπό (ο Λυκούργος) τους έδειχνε τα σκυλάκια, «αυτά είναι από τους ίδιους γονείς και τα δυο

ΤΕΛΟΣ 2ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αλλά, επειδή εκπαιδεύτηκαν διαφορετικά, το ένα βγήκε λαίμαργο και το άλλο κυνηγιάρικο», είπε. Σχετικά, λοιπόν, με τις συνήθειες και τους τρόπους ζωής ας θεωρηθούν αρκετά αυτά.

Πλουτάρχου, *Περί παιδων άγωγής*, (μτφρ. Γεώργιος Α. Ράπτης), Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, σ. 71-73

Με ποιον τρόπο ο Πλούταρχος επιβεβαιώνει τις θέσεις που διατυπώνει ο Αριστοτέλης στο διδαγμένο κείμενο;

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Αριστοτέλης όρισε την ευδαιμονία ως κατάσταση ψυχής.
2. Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε στη Χαλκίδα.
3. Όταν ο Αριστοτέλης έφτασε για πρώτη φορά στην Αθήνα, την Ακαδημία διηύθυνε ο Εύδοξος.
4. Ο Αριστοτέλης κατηγορήθηκε για ασέβεια, επειδή έγραψε έναν παιάνα για τον φίλο του, Ερμία.
5. Ο Αριστοτέλης εισήγαγε τον όρο *εύβουλία*.

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισσεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. χρησάμενοι	α. συντέλεια
2. τελειούμενοις	β. χρόνος
3. κομιζόμεθα	γ. άριστος
4. ένεργείας	δ. συγκομιδή
5. άρετή	ε. αορτή
	στ. εργάτης
	ζ. άχρηστος

Μονάδες 10

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίου, Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία, 5-8
(*Platonis Opera*, ed. Oxford Classical Texts)

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από την *Πρὸς Σίμωνα ἀπολογία* του Λυσία ο ομιλητής περιγράφει τις βιαιοπραγίες τις οποίες είχε υποστεί ο ίδιος και η οικογένειά του από τον Σίμωνα.

Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν, ὦ βουλή, Θεοδότου, Πλαταϊκοῦ μειρακίου, καὶ ἐγὼ μὲν εὖ ποιῶν αὐτὸν ἠξίου ἐῖναι μοι φίλον, οὗτος δὲ ὑβρίζων καὶ παρανομῶν ᾧετο ἀναγκάσειν αὐτὸν ποιεῖν ὅ τι βούλοιο. ὅσα μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ’ αὐτοῦ πέπονθε, πολὺ ἂν ἔργον εἶη λέγειν· ὅσα δὲ εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐξημάρτηκεν, ἠγοῦμαι ταῦθ’ ἡμῖν προσήκειν ἀκοῦσαι. πυθόμενος γὰρ ὅτι τὸ μειράκιον ἦν παρ’ ἐμοί, **ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν** τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκκόψας² τὰς θύρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναικωνίτιν, ἔνδον οὐσῶν τῆς τε ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν,³ αἱ οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν ὥστε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀρώμεναι αἰσχύνεσθαι. οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτο ἦλθεν ὑβρεως ὥστ’ οὐ πρότερον ἠθέλησεν **ἀπελθεῖν**, πρὶν αὐτὸν ἠγούμενοι δεινὰ ποιεῖν οἱ παραγενόμενοι καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ἐλθόντες, ἐπὶ παῖδας κόρας καὶ ὀρφανὰς εἰσιόντα, ἐξήλασαν **βίᾳ**. καὶ τοσοῦτου ἐδέησεν αὐτῷ μεταμελῆσαι τῶν ὑβρισμένων, ὥστε ἐξευρῶν οὐκ ἐδειπνοῦμεν ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ ἀπιστότατον ἐποίησεν, εἰ μὴ τις εἰδείη τὴν τούτου μανίαν. ἐκκαλέσας γὰρ με ἔνδοθεν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς μὲ τύπτειν ἐπεχείρησεν· ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἠμυνάμην, ἐκστὰς ἔβαλλέ με λίθοις.

¹ τὸ μειράκιον: ὁ νεαρός ² ἐκκόψας (τὰς θύρας): βροντούσε τις πόρτες, ³ ἡ ἀδελφιδούσ: ἡ ανιψιά.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν ... ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀρώμεναι αἰσχύνεσθαι».

Μονάδες 20

Γ2. Ποιες πράξεις του Σίμωνα θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τους χαρακτηρισμούς «ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ ἀπιστότατον» που του αποδίδει ο ομιλητής;

Μονάδες 10

Γ3.α. «ὅσα μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ’ αὐτοῦ πέπονθε»: Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 5)

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- β.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε τύπο της **Στήλης Α** και δίπλα το γράμμα της **Στήλης Β** που αντιστοιχεί στην ορθή γραμματική του αναγνώριση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. μεθύων	α. αιτιατική ενικού α΄ κλίσης
2. ποιείν	β. α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β΄
3. τήν οίκιαν	γ. απαρέμφατο ενεστώτα
4. ἐξήλθον	δ. αιτιατική πληθυντικού γ΄ κλίσης
5. παῖδας	ε. μετοχή ενεστώτα

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

- Γ4. α.** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα:

Ἡμεῖς, ἐλθών, ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἀπελθεῖν, βία, με.

(μονάδες 6)

- β.** «ἐπειδὴ τάχιστα ἐξήλθον»: Να αναγνωριστεί το είδος της δευτερεύουσας πρότασης.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10**ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)**

- 1.** Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- 2.** Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3.** Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 11.00

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ